

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Proti razsodilom, katera so izrekla upravna oblastva temeljem najvišjega sklepa z dne 31. oktobra 1856 (ukaza ministerstva za notranje stvari z dne 7. decembra 1856, št. 224. drž. zak.) in z dne 1. marca 1860 (ukaza ministerstva za notranje stvari z dne 15. marca 1860, št. 73. drž. zak.) dalje temeljem §-a 87., lit. c zakona z dne 8. marca 1885, št. 22. drž. zak. o sporih, kateri izvirajo iz služabnega razmerja ali iz mezдне pogodbe in so zasebnopravnega značaja, prepuščeno je onemu, kateri je oškodovan v svojih zasebnih pravicah, da nastopi redno pravno pot s tem, da vloži pri sodišču tožbo.

(Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča št. 130. pleniss. sklep z dne 5. marca 1895, št. 36.)

Ker je velike važnosti vprašanje, jeli dopuščeno, da se nastopi redno pravno pot s tem, da se vloži pred sodiščem tožbo proti razsodilom, katera so izrekla upravna oblastva o sporih, ki izvirajo iz služabnega razmerja in so zasebnopravnega značaja, in ozi-
raje se na to, da so gledé tega vprašanja sodne odločbe, kojih zakonitost z ozirom na določbo čl. XV. državnega osnovnega zakona o sodniški oblasti z dne 21. decembra 1867, št. 144. drž. zak. ni brezdvomna, naprosilo je c. kr. pravosodno ministerstvo predsedništvo c. kr. najvišjega sodišča, naj predloži omenjeno pravno prašanje senatu, sestavljenemu po §-u 16. lit. t) ces. patenta z dne 7. avgusta 1850, št. 325. drž. zak.

V najpopolnšem senatu, kateri je sestavil ustreza je tej prošnji, sklenilo je c. kr. najvišje sodišče, da se vpiše navedeni pravni stavek v knjigo judikatov, ter se je pri tem uvaževalo:

Prašanje, je li dopustno, da se nastopi redno pravno pot s tem, da se vloži pred sodiščem tožbo, proti razsodilom, katera so izrekla upravna oblastva o sporih, ki izvirajo iz služabnega razmerja in so zasebnopravnega značaja, mora se nepogojno potrditi, ker je po določbi, nahajajoči se v čl. XV. odst. 1. državnega osnovnega zakona o sodniški oblasti z dne 21. decembra 1867, št. 144. drž. zak., prepuščeno v vseh slučajih, v katerih je upravnemu ob-

lastvu po obstoječih ali po zakonih, ki se bodo izdali v bodoče, razsojevati o nasprotujočih si zahtevah zasebnikov, onemu, kateri je po tem razsodilu oškodovan v svojih zasebnih pravicah, da išče pomoč proti nasprotni stranki na redni pravni poti. Le-ta določba državnega osnovnega zakona ne pripušča bodisi katerekoli izjeme. Razlikuje se bistveno od določbe, nahajajoče se v čl. XV. odst. 2. istega državnega osnovnega zakona, ker ima prva določba kot pogoj zgolj zasebnopravna razsodila, določba v odstavku 2. pa razsodila, ki so izšla v stroki javnega prava in s kojima bi se pravice sploh kršile. V slučaju odstavka 1. ustanovljena je pristojnost rednega sodnika, v slučaju odstavka 2. pa pristojnost upravnega sodišča z omejitvami, katere so navedene v §-u 3. zakona z dne 22. oktobra 1875, št. 36. ex 1876 drž. zak.

Drugo prašanje je, na kak način more uveljaviti oškodovanec pristojno svojo pravico do tožbe v slučaju, kateri določuje odstavek 1. navedenega čl. XV. O tem, da ne gre, izdano razsodilo upravnega oblastva prezreti in tožbeni zahtevek tako sestaviti, kakor bi sploh ne izdalo se razsodilo upravnega oblastva, ne sme se tem manj dvomiti, ker je pravica do tožbe dana samo onemu, kateri je v svojih zasebnih pravicah oškodovan, in mora torej tožnik pred vsem dokazati storjeno škodbo in prikrojiti svoj zahtevek primerno tožbeni vsebini. Ob sebi umevno je, da je odvisen od sestave zahtevka odgovor na daljnje prašanje, katero sodišče je pristojno in katero postopanje je vpeljati o vloženih tožbi.

Iz teh razlogov sklenilo se je, da se vpiše v knjigo judikatov na čelu navedeni pravni stavek.

b) Pomen zemljeknjižne mape za dokaz lastninske pravice.

Z razsodbo z dne 3. septembra 1894, št. 19665 ugodilo je mestno del. okrajno sodišče v Lj. tožbenemu zahtevku:

»Tožnik France S. kot lastnik posestva vlož. št. 53 kat. obč. Z. lastnik je tudi parcele št. 994 kat. obč. Z. in posebno tudi tistega trikota te parcele, ki je v tožbi oziroma repliki priloženem obrisu in v oglednem načrtu zaznamovan s črkami »a b c« ta leži mej mejniki, ki se nahajajo na mestih »a« in »c« in mejno jamico »b« tako, da ga črta »a—b« loči od tožencu lastne parcele št. 993 in črta »b—c« od Matevžu G. lastne parcele števil. 999/1 kat. obč. Z.;

toženec France Z. ima to pripoznati, da je na mestu tega trikota prava meja mej njegovo parcelo št. 993 in tožnikovo parcelo št. 994 ravna črta od mejnika »a« do mejnika oziroma mejne jamice »b«, to je črta »a—b« obrisa; toženec ima v prihodnje to mejno črto spoštovati ter se na tožnikovem svetu »a—b—c« vzdržavati vsakega posestnega dejanja, sicer bi imel plačati za vsak prestopok od sodišča določeno globo, vse pod izogibom izvršila, pa le tedaj in od tega dne, ako toženec ne položi mu naložene in sprejete glavne prisege z vsebino: »da kolikor ve in se spominja, ni res, da so tožnik France S. in pred njim njegovi posestni spredniki sporni trikot »a—b—c« mirno, javno in izključljivo več nego 30 in 40 let od tožbe nazaj uživali in posedovali s tem, da so za svojo hišo tu kosili, grmičje obsekavali, steljo napravljali in ga sploh na vsak takemu svetu možni način uživali.«

Razlogi:

Po izreku v sporazumljenju strank izvoljenega edinega izvedenca je prvič dokazano, da je bil prepirni trikot po tožbi priloženem obrisu v zvezi s popisom v tožbi in z mapo se strinjajočim načrtom popolno zadostno določen, da se je zamogel v naravi določiti in s tem je tudi dokazano, da ni bilo treba, da je toženec v svojem zagovoru identiteto prepirnega terena zanikoval, vgovarjal nedoločnost istega in istega drugače opisoval ter s tem pravdo nepotrebno razširil in zamotal. Po istih dokazih je dalje dokazano, da je jedini prepirni teren ali svet v obeh obrisih označeni trikot »a—b—c« in da se ta strinja s trikotom, katerega opisuje toženec v vgovoru ter da se vsi daljnji dokazi tičejo le tega trikota. Nadalje je po izreku izvedenca dokazano, da črta »a—b« se strinja z mapno mejo, da torej po mapi pripade trikot »a—b—c« k tožnikovi parceli št. 994. Dokazano pa je jednako, da se mapna meja med parcelama št. 994 in 993 sploh ne ujema z mejo v naravi, kajti v črti »d—e« oglednega načrta zavije se meja po mapi proti severu, v naravi pa proti jugu, dalje v črti »e—a« teče po mapi naravnost, v naravi pa po obojestranskih navedbah se zavije proti severu v oboku »e—g—h—a«, dalje teče črta »a—e« ravno v nadaljnji progi od »h—a«. Iz tega pa sledi, da mapna meja tu ni zanesljiva in dejansko pravilna, vsled česar se na isto kot polni dokaz ne more ozirati, temveč le na daljnje ponujene dokaze. Kakor

že omenjeno, prepiren je med strankama svet označen po trikotu »a—b—c«, katerega vsaka za se pretenduje in s katero pretenzijo — ako se izkaže nepravilna — je zadostno vtemeljen pravični vzrok k tožbi, torej je dejansko nevažno in neupravno, kje so bili ravno napravljeni mejni jarčki ali v črti »a—b« ali »a—c« ter se je na to ozirati le, v kolikor v pojasnilo treba, pri razsoji o dokazih gledé posesti in torej dejansko ostane rešiti le vprašanje, ako in kako je ena ali druga stranka svoj dokaz lastnine do tega trikotu dokazala. V tem obziru pristojna v prvi vrsti tožniku ta dokaz in tožencu le protidokaz. Izpovedbe vseh ponujenih in zaslišanih prič imeli so sledeči uspeh in sicer prvič:

A. Gledé od tožnika ponujenega dokaza več ko 30 in 40 letne posesti tega trikotu, torej priposestovanja lastnine: Priča Mica S. sen. tožnikova mati potrdila je to okolščino popolnoma v tej obliki, da je potrdila, da je povprek gotovo vsako drugo leto videla, da so tožnikovi do črte »a—b« listje grabili in semtertja pa tudi kaj zrasle trave pokosili. Priča Mica S. om. C. tožnikova sestra, 43 let stara, potrdila je to okolščino za čas do leta 1883., torej od svojega 14. leta do l. 1883. za 18 let s tem, da so tožnikovi do črte »a—b« listje grabili in zraslo resje pokosili. Priča Mica S. jun. tožnikova žena potrdila je isto za zadnjih 6 let razun lanskega leta. Ostale priče Matevž G., Jože L., Mica in France S., vse ptuje, nesorodne in nesumne priče pa o obsegu užitka gledé trikotu niso vedle nič določenega povedati.

B. Gledé od toženca ponujenega dokaza oziroma protidokaza s pričami pa so izpovedali:

Matevž G., Anton L., Jože L., Janez T. in Helena T. tudi vse ptuje, nesorodne in nesumne priče, pa tudi o obsegu užitka toženčevega gledé trikotu niso vedle določenega povedati. Priča Matija Ž. očim toženčev, o užitku trikotu tudi ni nič vedel. Priča Mica S., 52 let stara sestra toženčeva potrdila je za čas do svojega 24. leta, torej od 14. leta do 24. leta ali od leta 1856.—1866., da so toženčevi ta trikot uživali do črte »a—c« s tem, da so tu listje grabili. Priča Johana Ž., 53 let stara, žena toženčeva, potrdila je isto za čas od svojega 22. leta naprej, torej od leta 1863. naprej do tožbe, to je ravno 30 let in sicer trdi le, da so tu listje grabili. Priči Martin in Andrej Ž. toženčeva sinova izpovedala sta jednako za čas svojega spomina, torej pri starosti 22. let za čas od 14. leta

naprej ali od leta 1888. naprej. Priča Janez Ž., tudi toženčev sin potrdil je isto tudi za čas svojega spomina razun okoli zadnjih 5 let, to je od 14. leta ali l. 1880. do l. 1890. — Iz tega dokazilnega materiala torej sledi prvič, da niti tožnik niti toženec za svojo trditev nista dognala prve polovice dokaza, kajti za celo dobo potrdila je okolščine le za vsakega ena zavržna priča, za tožnika njegova mati Mica S. in za toženca žena Johana, med tem ko so druge le za posamezna leta nasprotno to potrdile, ne da bi tudi te skupne dobe 30 let izpolnile. Ne gledé na to pa si te izpovedbe ravno direktno nasprotujejo, vsled česar so se bili pravdni spisi odstopili državnemu pravdnštvu, vendar je bila dotična preiskava vstavljena, torej preostaja uvažati izpovedbe v tej razsodbi. Kakor že omenjeno, so te izpovedbe tako nasprotujoče si, da se nasprotno izključujejo, dalje niso zanesljive radi tega, ker je po dokazu ogleda, po katerem na tem trikotu skoraj nič ne raste, in je isti tako neznat, zelo verjetno, da niti ena niti druga priča ni mogla razločevati, kako daleč se je uživalo, ker ravno užitka ni bilo. Pri tem položaju se torej na izpovedbe prič ne more nič ozirati in preostaja edino dokaz z glavno prisego gledé te okolščine in sicer v prvi vrsti za tožnikovo trditev po negativni od toženca sprejeti glavni prisegi. Od te prisege odvisen je torej tožbeni zahtevek.

Z razsodbo z dne 28. decembra 1894, št. 10139 ugodilo je višje deželno sodišče Graško tožbi brezpogojno.

Razlogi.

Ni prav, da je prvi sodnik izrekel, da je tožnik ona stranka, ki mora doprinesiti dokaz. — Ne da se tajiti, da podpira tožnikovo zahtevo vsebina zemljiške knjige. Po §-u 11. zakona z dne 25. julija 1871, št. 96. drž. zak. imajo vpisi, kateri se vrše pri otvoritvi nove zemljiške knjige ter se niso izpodbijali pri vravnavnem postopanju nasledke zemljeknjižnega vpisa, kateri nastopijo, kar se tiče lastninskega lista in tudi lista, na katerem so vpisane sestavine posestva. Sestavine, katere so vknjižene na prvem listu zemljiške knjige, pripadajo torej dotičnemu posestvu. — Po §-u 6. deželnega zakona za Kranjsko z dne 25. marcija 1874, št. 12. dež. zak. mora številka zemljeknjižne parcele biti enaka številki parcele v katastru in katastralni mapi. — Zemljeknjižna mapa je torej bistveni del zemljiške knjige ter služi v polni dokaz o obsegu vsake v zemljiški

knjigi vpisane parcele. Brez dvoma se more izpodbijati pravnim potom — a za kogar govori zemljiška knjiga — tu torej tožnik — temu ni treba ničesar dokazati. — Dokazovalna dolžnost zadene tu toženca, Z ozirom na to, da je izvedenec, katerega sta imenovali obe stranki, na podlagi katastralne mape, izjavil se, da pripada trikot »a—b—c« parceli št. 994, je dokazano, da je tožnik lastnik trikota »a—b—c«, ker je parcela št. 994 del vložka št. 53 kat. obč. Z., pri katerem je vknjižena lastninska pravica za tožnika. Toženec je trdil ter poskušal po pričah dokazati, da je pridobil lastninsko pravico do trikota »a—b—c« potom priposestovanja. Ta dokaz se pa ni posrečil, ampak dognala so se celo naravnost nasprotujoča izpovedanja. Radi tega pa se ne more spoznati na toženčevo prisego — ne gledé na to, da vrh tega nima dejanske vsebine. Tožbi je bilo torej brezpogojno ugoditi.

Najvišje sodišče potrdilo je višjesodni izrek z razsodbo z dne 13. marcija 1895, št. 3118.

Razlogi.

Številka parcele, katera je vpisana v zemljiški knjigi, dobi svoj pravi pomen šele po zemljiški mapi, v kateri je narisana parcela s svojimi mejami. Še pred poizvedbami, katere se morajo vršiti za uredbe nove zemljiške knjige, nabavijo se kopije katastralne mape. Poizvedbe same se pa raztegujejo tudi na to, da se dožene pravilnost katastralne mape. Če je treba, se mapa popravi ter razpoloži s posestnimi polami vred v reklamacijski dobi vsakemu v pregled. To vse ima nasledek, da postane mapa bistveni del zemljiške knjige, kar pripozna izrecno naredba just. ministerstva z dne 4. aprila 1878, št. 3676. — Da pa zadošča mapa tudi v nadalje tej svrhi, so se izdali predpisi, kako se mora vzdržati soglasje mej katastralno mapo in zemljiško knjigo ter se morajo izpremembe izvršiti po §-u 15. zak. z dne 28. maja 1883, št. 83. drž. zak. v mapi, v katastru ter v zemljiški knjigi. Predmet tej pravdi je trikot »a—b—c« obrisa v toliko namreč, je li pripada parceli št. 994 ali 993 — ali če je meja mej parcelama črta »a—b«, kakor trdi tožnik, ali »a—c« kakor navaja toženec. Izvedenec je potrdil soglasje mej mapo in načrtom ter izjavil, da mu je bilo lahko dobiti v naravi prepirna tla ter je označiti. Če je nadaljna meja »a—c—d« v zemljiški mapi prav zaznamovana ali ne, nima po-

mena, ker se ne pravda sedaj za te meje. — Gledé pravdnega predmeta pa se zлага katastralna mapa z naravo, je torej pravilna. Ker je pa rekel izvedenec, da leži meja v črti »a—b«, ne pa v črti »a—c« ter da pripada trikot »a—b—c« parceli št. 994, zadoščal je tožnik svoji dokazovalni dolžnosti gledé svoje tožbene trditve. Naj kaj več dokazuje, se pa prisiliti ne more. Pač pa bi moral toženec dokazati, da je pridobil zakonitim potom lastninsko pravico do omenjenega trikota. Po pravici je torej izreklo višje sodišče, da se ne more spoznati na toženčevo prisego.

Dr. S.

c) Določba §-a 456. obč. drž. zak. velja samo o prostovoljni zastavi in ne tudi o sodni rubežni.

V pravdi tožnice W. J. proti Dr. K. zaradi pripoznanja lastninske pravice na premičnine, katere je slednji dal zarubiti v svoji eksekucijski zadevi proti tožničinemu možu in zaradi opustitve zastavne pravice je okrajno sodišče v R. z razsodbo z dne 10. novembra 1894, št. 5615 odbilo tožbeni zahtevek iz sledečih razlogov:

Tožnica zahteva s svojo tožbo, da se v tožbi popisane premičnine, ki so bile pri njenem možu Č. J. zarubljene, izločijo iz rubežni.

Tožničn dokaz lastninske pravice služi po bistvu pravde za izločitev le v ta namen, da se zarubljene stvari izločijo iz rubežni, in je pripoznanje lastninske pravice le podrejenega pomena, ustavitelj eksekucije pa glavna stvar. Zaradi tega se mora, preje ko se premotri dokazovanje o lastninski pravici, preudariti, je li tožbeni zahtevek za izločitev premičin iz rubežni sam ob sebi vpravičen. Po §-u 1238. obč. drž. zak. velja, dokler žena ne vgovarja, pravna slutnja, da je svojemu možu kot svojemu zakonitemu zastopniku zaupala in izročila oskrbnništvo svojega premoženja. Vse zarubljene stvari našle so se v posesti tožničinega moža in se imajo zatorej tudi smatrati kot njemu zaupano in izročeno prosto premoženje tožnice. Kakega vgovora proti oskrbovanju premoženja tožnica ni trdila, niti dokazala. Po takem sme tožnica le tedaj zahtevati, da opusti toženec svojo zastavno pravico, če odškoduje njega za pošteno pridobljeno zastavno pravico. Po §-u 456. obč. drž. zak.

namreč lastnik svoje stvari, če se je brez njegovega privoljenja dala v zastavo, brez odškodovanja v tistih slučajih ne more zahtevati, v katerih lastninska tožba proti poštenemu posestniku ni dopuščena. Lastninska tožba pa po §-u 367. obč. drž. zak. takrat ni dopuščena, kedar je tožnik stvar komu v varstvo ali v kateri koli namen zaupal. Če so torej tudi vse zarubljene stvari last tožnice, se njeni tožbi po §-ih 456. in 367. obč. drž. zak. vendar ni moglo ustreči.

Vsled tožničine apelacije je višje deželno sodišče z odločbo z dne 23. januarija 1895, št. 12650 prvosodno razsodbo pre naredilo in tožbi ugodilo iz sledečih razlogov:

Po izpovedbah priče M. E. in J. W. doprinešena je najmanj prva polovica dokaza za to, da je tožnica zarubljene premičnine dobila od svoje matere J. W. pri svoji poroki kot doto, kar potrjuje tudi ženitno pismo. Tožnica je torej gledé omenjenih premičnin dokazala do polovice veljavni naslov in pravno pridobitev po §-ih 372. in 425. obč. drž. zak., zaradi česar se mora spoznati na njeno dopolnilno prisego. Mnenju prvega sodnika, da toženec po §-ih 1238., 267. in 456. obč. drž. zak. ni zavezan, opustiti zastavno pravico, se ne more pritrditi, ker § 456. obč. drž. zak. velja samo o prostovoljni zastavi in ne o sodni rubežni in ker je tožnica svojo lastninsko pravico pri rubežni izrečno prijavila.

Vsled revizijske pritožbe toženčeve je najvišje sodišče z odločbo z dne 27. marca 1895, št. 3868 višjesodno razsodbo potrdilo iz njenih postavnih razlogov. F. P.

d) Stroški intervencije pri prisegnanji razodetne prisege niso niti pravdni niti izvršilni stroški.

V pravdi A proti tožencem B izšla je pravokrepna razsodba z dne 28. julija 1894, št. 6602, po kateri morajo toženci priseči razodetno prisego o premoženju pokojnega A. M.

S prošnjo de pr. 13. januarija 1895, št. 298 je tožnik A prosil, da se v to priseganje odredi narok. Pri naroku dne 18. januarija 1895 so toženci prisegli razodetno prisego in tožnik zahteval je povrnitev stroškov in posebno tudi stroškov intervencije svojega zastopnika pri tem naroku. Zadnjemu zahtevku so se toženci vpirali, rekoč, da so zadovoljni povrniti stroške nastopa prisege in ko-

leka k zapisniku z dne 18. januarija 1895, ne pa stroškov intervencije zastopnika pri priseganju.

Okrajno sodišče v K. je z odlokom z dne 19. januarija 1895, št. 421 vse stroške smatralo potrebnimi in naložilo njih povrnitev v znesku 23 gld. 11 kr. tožencem.

Rekurzu tožencev je višje deželno sodišče v G. z naredbo z dne 20. februvarija 1895, št. 2142 ugodilo in odlok okrajnega sodišča v K. z dne 19. januarija 1895, št. 421, kateri ostane v ostalem v veljavi, gledé stroškov tako pre naredilo, da se tožencem naloži, da povrnejo tožniku stroške prošnje za določitev naroka priseganju in koleka k prisežnemu zapisniku v znesku 7 gld. 58 kr. v 14 dneh izogibom eksekucije, da pa se nasprotno zahteva za prisodbo daljnjih v istem zapisniku zaznamovanih stroškov odbije. Tudi je višje deželno sodišče odločilo, da mora tožnik povrniti tožencem odmerjene stroške rekurza v 14 dneh pod eksekucijo.

Višje dež. sodišče u v a ž e v a l o je pri tej odločbi, da so pritožniki v prisežnem zapisniku priznali, da so dolžni povrniti stroške prošnje za določitev naroka za priseganje in koleka k temu zapisniku in je torej obsodba v te stroške vpravičena. Drugi v tem zapisniku po tožniku zaznamovani stroški pa niso niti pravdni, oziroma stroški priseganja, niti izvršilni stroški in sicer prvi ne, ker so bili pritožniki v priseganje razodetne prisege brezuvetno obsojeni in se razodetna prisega ne more smatrati kot prisego stranke v svrhu dokaza prepirnega dejanja, ampak je izpolnitev tega, v kar so pritožniki bili obsojeni, drugi pa zato ne, ker se ni za eksekucijo razsodbe prosilo in se bi tudi v tem slučaju čin priseganja ne smel imeti za čin izvršilnega postopka, ampak za izpolnitev eksekvovanega dejanja. V slučaju, da je bil tožnik menenja, da mora pri priseganju razodetne prisege, to je pri izpolnitvi tega, v kar so bili pritožniki po sodnem izreku obsojeni, posredovati, mu pri tem narastli stroški niso pravdni izdatki in zanj ne vtemeljujejo pravice do povrnitve.

Vsled tožnikovega revizijskega rekurza je najvišje sodišče z naredbo z dne 9. aprila 1895, št. 4373 potrdilo višjesodno odločbo iz njenih razlogov, primernih stvari in zakonom. *A. G.*

e) Manifestacijska prisega temeljem inozemske razsodbe.

Temeljem razsodbe izvršilnega odloka ogrskega sodišča dovolilo je okrajno sodišče v Il. Bistrici izvršitev eksekucije proti B-ju radi dolžnih 564 gld. s pr., ki pa ni imela zaželjenega uspeha.

Upnik A prosil je za zaslišanje dolžnika B v zmislu § a 3. zak. z dne 16. marca 1884, št. 35. drž. zak.

Z odlokom z dne 20. marca 1895, št. 2037 odbilo je navedeno sodišče to prošnjo, ker ni dovolilo prve stopinje eksekucije, temveč le ukazalo izvršitev po inozemskem sodišči dovoljene eksekucije.

Ugodè rekurzu izvršiteljevemu je višje deželno sodišče graško z odločbo z dne 27. marca 1895, št. 3417 ugodilo A-jevi prošnji — ker gre tu za izvršitev po ogrskem sodišči na podlagi ogrske razsodbe dovoljene eksekucije, ter je uporabljati v izvršilnem postopanju določbe avstrijskih zakonov, — ker služi nalog v zmislu § a 3. z dne 16. marca 1884, št. 35. drž. zak. le v to, da je mogoče izvršiti eksekucijo, ker se torej uporabo te določbe v predležem slučaju ne more izključiti, to pa tem manj, ker niti besedilo zakonite določbe ne nasprotuje tej razlagi, kajti po načelu reciprocitete mogoče bi bilo naprositi prvo sodišče za dovoljenje prvega eksekucijskega koraka; ter končno uvažujé, da je prvo sodišče za rešitev te prošnje tudi pristojno, ker ima dolžnik v njegovem okrožji svoje redno bivališče.

Uvažujé, da ni po A-ju naprošeno zaslišanje v zmislu § a 3. zak. z dne 16. marca 1884, št. 35. drž. zak. posebna vrsta eksekucije, temveč naj služi le izvršilu po pristojnem ogrskem sodišči dovoljene eksekucije, ter da je po naredbi pravos. min. z dne 7. septembra 1871, št. 9971 vsled reciprotetnega načela med avstrijsko in ogrsko državo pri vseh slučajih izvršila uporabljati le avstrijske zakone, da je torej zakonu prikladno, da je isto sodišče pristojno v rešilo prošnje po § u 3. l. c., katero je ukazalo izvršilo po ogerskem sodišči dovoljene eksekucije — je najvišje sodišče zavrglo revizijski rekurz ter potrdilo višjesodno odločbo.

Dostavilo se je to rešilo vsled višjesodne naredbe z dne 6. junija 1895, št. 5729.

Dr. S.

f) Stranka, v pravdi podlegla, dolžna je povrniti vselej nasprotni stranki sodne troške, za pravdjanje potrebne (§ 24. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.).

Tožnica E. M. roj. D. navedla je v svoji tožbi de pr. 31. marca 1894, št. 2166, da jo je toženec, zakonski njen drug dr. A. M. samolastno zapustil in da neče skrbeti za ml. svojo hčer A. M. ter zahtevala kot mati te nedoletnice, da se proglasi razsodba: »za vzdrževanje nedol. svoje hčere. A. M. je dolžan toženec plačevati tožnici pod eksekucijo vsak mesec deset goldinarjev, počenši od 1. marca 1894. leta ter povrniti jej v 14 dneh pod isto posledico pravdne troške.«

Da-si ni toženec podal svojega odgovora na to tožbo in da si je on še le pri naroku, določenem za inrotulovanje spisov, navedel, da tožnica nima pravice do tožbe, odbilo je venderle deželno sodišče tržaško z razsodbo z dne 27. junija 1894, št. 4071 napominani zahtevek iz teh-le razlogov:

Toženec je molče priznal, da je sklenil s tožnico zakonsko zvezo v zmislu §-a 44. obč. drž. zak. in ker je porodila tožnica v tem zakonu nedol. hčer A. M., je gotovo, da je le-ta nedoletnica zakonita toženčeva hči (§ 138. obč. drž. zak.). Po §-u 141. obč. drž. zak. je pred vsem oče dolžan skrbeti za vzdrževanje svojih otrok in sicer dotlej, dokler se ti sami živiti ne morejo in ako nanese potreba, prisili ga lahko sodnik k izpolnovanju te njegove dolžnosti. Ker zastopa pa glasom §-a 152. obč. drž. zak. oče nedol. svoje otroke, ker se mora glasom §-a 271. obč. drž. zak. zahtevati, da imenuje sodišče v vseh stvareh, nastalih med roditelji in njih otroki le-tem posebnega skrbnika in ker tožnica v le-tem slučaju, proti navedenim zakonitim odredbam zahteva sama, da se obsodi toženca na plačilo deset goldinarjev, plačnih vsak mesec naprej za vzdrževanje nedol. njegove hčeri A., ni možno priznati jej pravice do te tožbe in vsled tega bilo je ne samo odbiti to njeno zahtevanje, nego jo celo obsoditi v povračilo pravdnih stroškov.

Tožničino apelacijo odbilo je sicer višje deželno sodišče v Trstu z razsodbo z dne 30. avgusta 1894, št. 3307, a pobotalo je ob jednom med obema strankama vse pravdne troške, oprši se na te-le razloge:

V §-u 142. določa obč. drž. zakonik, kedar sta se zakonska ločila od mize in postelje, ne da bi bila določila, kateri od njiju

ima skrbeti za vzgojevanje otrok, mora sodišče, ne pripustivši pravedanja, odrediti, da se izroče otroci ženskega spola materi v njeno vzgojo do dovršenega sedmega leta in isto tako določa obč. drž. zakonik v §-u 141., da je zlasti oče dolžan skrbeti za vzdrževanje nedol. svojih otrok in sicer dotlej, dokler se ti sami vzdržavati ne morejo. Ta zakonita določila uporabljati je tudi v slučaju, kedar sta se zakonska samooblastno ločila od mize in postelje brez sodnega odobrenja ali sodne razsoje in iz tega izvira pravica materi, zahtevati, da poskrbi oče za vzdrževanje svojih otrok in da jej donaša radi tega prispevke, potrebne za vzdrževanje otrok, prepuščenih njej v oskrbo in v vzgojo. Pripoznano je, da sta zakonska dr. A. M. in E. pl. D. roditelja nedoletne A. M., rojene dne 30. marca 1894. leta, da sta se ločila od mize in postelje, ne da bi bila prosila, da bi odobrilo sodišče samolastno njiju ločitev, ali da bi o tej ločitvi razsodilo in da nista vzajemno določila, kateremu od njiju bodi skrb za vzdrževanje nedol. A. M., ki živi z materjo svojo, katera jo živi. Mati ima torej pravico zahtevati, da donašaj oče prispevkov, potrebnih za vzdrževanje nedol. svoje hčeri A. M. in radi tega nikakor ni bilo potrebno imenovati tej nedoletnici skrbnika, ki bi sprožil pred sodnikom odnosno zahtevanje. Tožnica ni pa smela začeti tožbe, nego njej je bilo obrniti se do pristojnega sodnika, da bi le-ta izrekel svoj ukrep v zmislu §-a 142. obč. drž. zak., ter da bi določil razmere, v katerih bi bilo denšnjemu tožencu donašati ali nedonašati prispevkov za vzdrževanje nedol. njegove hčeri A. M. z ozirom na določilo §-a 139. obč. drž. zak. in samo iz tega razloga, ker je namreč tožnica nastopila pot pravde, nikakor pa ne iz razloga, navedenega po tožencu izven časa, da nima tožnica pravice do tožbe, moralo je višje deželno sodišče odbiti tožbeni zahtevek. Ker se ni torej odbil tožbeni zahtevek iz razloga, po tožencu navedenega, in ker ni njegov vgovor storjen izven časa, da tožnica nima pravice do tožbe, v zakonu vtemeljen in to tem menj, ker na tožbo še odgovoril ni, nego celo sam prosil, da se določi dan za inrotulovanje spisov, — ni bilo možno prisoditi mu pravnih stroškov, narastlih v prvi instanci in ker sta vzajemno podlegli obedve stranki, moralo se je pobotati med njima pravne troške, narastle v prvi in drugi instanci §-a 24. in 25. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.).

Vsled toženčeve revizije je pa najvišje sodišče z odločbo z dne 4. januarija 1895, št. 15594 premenivši razsodbo druge sodne instance z nova uveljavilo razsodbo deželnega sodišča tržaškega in obsodilo tožnico tudi v povračilo revizijskih troškov iz tega le razloga:

Ker se je bil odbil tožničin zahtevek, izražen v tožbi, dolžna je kot podlegla stranka, povrniti svojemu nasprotniku, vse troške za pravdo potrebne (§ a 24. in 26. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.).

T.

g) Pravica paše na ptujem zemljišči se od razglasitve ces. patenta z dne 5. julija 1853, št. 130. drž. zak. naprej več ne more priposestvovati.

France U. in dr. tožili so Matijo F. na pripoznanje pašne pravice po parceli št. 426/56 kat. obč. Pijavce, opirajoč se na to, da so si to pravico priposestvovali s tem, da že več nego trideset let od meseca majnika 1894. l. nazaj računjeno izvršujejo pravico paše po omenjeni toženčevi parceli.

Okrajno sodišče v M. je to trditev imelo za dokazano, ker je toženec ni zanikal ter je ugodilo tožbi z razsodbo z dne 5. julija 1894, št. 4703.

Na toženčevo apelacijo pa je višje deželno sodišče v Gradcu z razsodbo z dne 4. oktobra 1894, št. 7815 izpremenilo razsodbo prvega sodišča ter tožbo odbilo iz sledečih razlogov:

V zmislu §-a 6. *lit. a)* ces. patenta z dne 5. julija 1853, št. 130. drž. zak. morajo se tudi pašne pravice na tuji zemlji uradnim potem podvreči odkupu ali uredbi. Spori gledé obstoja ali neobstoja takih doslej še ne zglašenih odnosno provociranih pravic se sicer vsled deželnega zakona za Kranjsko z dne 18. januarija 1889, št. 7. dež. zak. ne morejo več razsojevati od oblastnij nastavljenih v zmislu §-a 34. navedenega patenta za odkup in uredbo zemljiških bremen, temveč je morajo razsojati sodišča po skrajšanem postopku. V zmislu §-a 10. navedenega deželnega zakona pa ostajajo v veljavi vse one določbe cesarskega patenta, katerih navedeni deželni zakon izrecno ne izpreminja, torej še vedno velja določba §-a 43. omenjenega patenta. Ta določba velevala, da se pravice omenjene v §-u 6. *lit. a)* istega patenta od dneva razglasitve tega patenta naprej več ne morejo priposestvovati. Ker pa tožniki niti

trdili niso, da so si pravico paše na parceli toženca priposestvovali že pred razglasitvijo omenjenega patenta, je njihov zahtevek nevtemeljen, ter se je morala tožba odbiti.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 28. novembra 1894, št. 14094 razsodbo višjega sodišča potrdilo iz istih razlogov.

Dr. K. F.

h) Sodišče sme odmeriti stroške po dv. dekretu z dne 4. oktobra 1883, št. 2633. z. j. z. in 3. odst. §a 19. odvet. reda samo, ako predloži odvetnik v to svrho sodišču ekspenzar, ne pa ako prosi za odmero stranka.

Stranka prosila je, predloživši ekspenzar svojega zastopnika, odvetnika, naj se odmerijo zabeleženi stroški narasli v raznih pravnih.

Prva instanca, okrajno sodišče v R., odklonila je po zaslisanji advokata zahtevo, češ, da sme prositi za odmerjenje stroškov po dv. dekretu z dne 4. oktobra 1833, št. 2633. zb. pr. z. in III. odstavku §a 19. adv. reda le advokat sam.

Višje deželno sodišče je na rekurz stranke razveljavilo prvoinstančni odlok in naročilo prvemu sodišču zakonito rešiti strankino prošnjo.

Uvažuje, da advokat svojega, stranki na njeno zahtevanje vposlanega ekspenzarja ni sestavil v svrho sodnega odmerjenja, temveč ji ga je poslal, nadeje se, da bo z dobra plačan, ter je bila stranka vpravičena le, ako oporeka resničnosti in visokosti njegove tirjatve, zahtevati po odst. 2. §a 19. adv. reda od odbora odvetniške zbornice, da se spor poravna, — uvažuje, da ima sodnik, kakor izhaja iz pričetka dv. dekreta z dne 4. oktobra 1883, št. 2633. zb. pr. zak. in 3. odstavka §a 19. adv. reda, le od advokata mu v to svrho predloženi ekspenzar sodno odmeriti, — uvažuje, da vsled tega od stranke predloženi ekspenzar ni mogel, povzročiti sodnega postopanja po zmislu dv. dekreta z dne 4. oktobra 1833, št. 2633. zb. p. z. in to tem manj, ker so po izjavi advokata v ekspenzarju zabeleženi tudi stroški, ki jih je deloma stranka že izvansodno priznala, deloma pa zadevljajo opravila, ki se niso vršila pri sodišči v R., je pa najvišje sodišče z naredbo z dne 30. aprila 1895, št. 5319 višjesodno odločbo predružačilo in prvoinstančni odlok zopet uveljavilo.

Kazensko pravo.

Je-li dopustno po že oznanjeni razzodbi popravljeti zapisnik o glavni razpravi? — K §-u 271 k pr. r.

Proti razzodbi deželnega sodišča v Ljubljani z dne 12. julija 1894, št. 6940, s katero so bili J. P. in drugovi obsojeni hudodelstva goljufije po §-u 197., 199. *lit. a* in 209. kaz. zak. so priglasili J. P., M. P. in C. L. po svojem zagovorniku pritožbo ničnosti in jo tudi pravočasno izpeljali.

Hkrati z izvodom pritožbenih vzrokov prosil je pa J. P. dne 4. avgusta 1894, št. 7989, naj se popravi, oziroma popolni zapisnik o glavni razpravi.

V tej prošnji trdi namreč obdolženec, da se je:

1.) v zapisnik z dne 12. julija zapisala izjava soobtoženca J. V. drugače, kakor jo je izustil trdčč, da je govoril le-tà priča slično kakor v predpreiskavi;

2.) da se je izjava soobtoženke M. P. pomanjkljivo zapisala in izpustil nek važen pristavek, kojega je bila dodala svojim izpovedbam; in

3.) da je predsednik soobtoženca J. V. izrečno opozoril na razna nasprotstva mej njegovimi izpovedbami pri glavni razpravi in v predpreiskavi in ga vprašal, govori li sedaj pri glavni razpravi resnico, ali je resnico govoril v predpreiskavi, vsled česar je J. V. odgovoril, da govori resnično sedaj pri glavni razpravi. Le-ta važna okolnost pa se ni zabeležila v zapisniku.

Deželno sodišče v Ljubljani odbilo je z odlomkom z dne 14. avgusta 1894, št. 7589 to prošnjo za popravo z ozirom na § 271. k. p. r. kot v zakonu nevtemeljeno. Stranke smejo le zahtevati v obrambo svojih pravic, da se posamezne točke po zapisniku ugotové in da se ondi, kjer velja za gotove besede, takoj posamezna mesta preberó, nikakor pa ne, da se zapisnik o glavni razpravi, ki je sam ob sebi javna listina, potem, ko je izšla že nanj opirajoča se razzodba, v kateremkoli oziru predrugači.

Proti temu odloku vložil je J. P. pravočasno pritožbo, koja se je z vsemi, to ničnostno stvar zadevajočimi kazenskimi spisi predložila najvišjemu kot kasacijskemu sodišču.

Vsled ukaza najvišjega kot kasacijskega sodišča z dne 2. oktobra 1894, št. 10.769 je pa višje deželno sodišče v Gradci

z odločbo z dne 17. oktobra 1894, št. 10.229, zaslišavši državnega nadpravnika temeljem §-a 15. k. p. r. izpodbijani sklep vničilo in deželnemu sodišču naložilo, o tej prošnji stvarno razsoditi in potem spise zopet najvišjemu sodnemu dvoru predložiti, in sicer uvažuje, da iz določil §-a 271. k. p. r. ne izhaja, da bi bila zahteva kakega vdeleženca (cines Betheiligten), naj se popravijo zabeležbe razpravnega zapisnika nevpravičena; in se to tudi s tem ne more vpraviti, da ima ta zapisnik lastnosti javne listine, uvažuje, da se, ker v zakonu, izvzemši § 271., št. 2. k. p. r., prečitavanje razpravnega zapisnika ni predpisano, in se le-ta čestokrat šele po dokončani razpravi sastavlja, dotični stranki možnost, zapisnik popraviti, nikakor ne sme odvzeti, kedar dokaže, da zabeležba, za katero se prosi, namerja njeno pravno korist; uvažuje, da predležeče prošnje, ni bilo kar tako zavriniti, marveč da je bilo treba pretresovati jo in jo rešiti.

P.

Književna poročila.

Mjesečnik pravičnoga društva u Zagrebu prinaša v br. 3. za mesec marec razpravi: Nova kaznena škola. Napisao A. Liroy, s talijanskoga preveo dr. Ante Trumbić. — Nješto ob izručivanju zločinaca u Avstro-Ugarskoj te Bosni i Hercegovini. Napisao dr. Hugo Štefanić. Nastavak. Pleg tega prinaša ta številka slučaje iz državlanskega, kazenskoga in trgovinskoga prava ter iz upravne prakse, razne in književne stvari in osnovo zakona za ustanovitev zadruga v svrhu podpore odvjetnikov in odvjetniških kandidatov ter njihovih udov in sirot. — V št. 4. za mesec april pa nahajamo razpravi: Poštansko pravo u zemljah krune ugarske. Napisao dr. Stjepan Radits. — Osnova zakona ob ovršnom i osigurateljnom postupku za kraljevine i zemlje zastupane u carevinskom vieću od dra. Stj. Posilovića. Istotako prinaša ta številka razne slučaje iz prakse. — V br. 5. za mesec maj pa: Sirotinjska povjerenstva u gradovima. Napisao dr. F. J. Spevec. Poštansko pravo u zemljah krune ugarske. Napisao dr. Stjepan Radits. Primjetbe k osnovi steč. reda u nas od g. A. Rušnova od dra. Stjepana Posilovića.

Stenografsko izvješće o zemaljskoj skupštini odvjetnika kraljevine Hrvatske i Slavonije. Poročilo o skupštini hrvatskih odvjetnikov lanskoga leta, na kateri se je vsprejel z malimi izpremembami načrt onega zakona, kateri preje omenjamo.

Povjestne crte i bibliografija o bilježništvu. Prouka odvjetnika dra. Vladimira Pappafave (člana „Société de Législation comparée“ u Parizu). — Zadar. — Tiskom i nakladom L. Woditzka. — 1895.